

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/129454,Nie-placzcie-matki-to-nie-na-darmo-Gdyskie-obchody-50-rocznicy-Grudnia-03970-z-.html>
26.04.2024, 23:58

„Nie płaczcie matki, to nie na darmo”. Gdyńskie obchody 50. rocznicy Grudnia '70 z udziałem prezesa IPN dr. Jarosława Szarka - 17 grudnia 2020

W programie odsłonięcie pamiątkowej tablicy, promocja książki, prezentacja wystawy, złożenie kwiatów na grobach uczestników Grudnia '70.

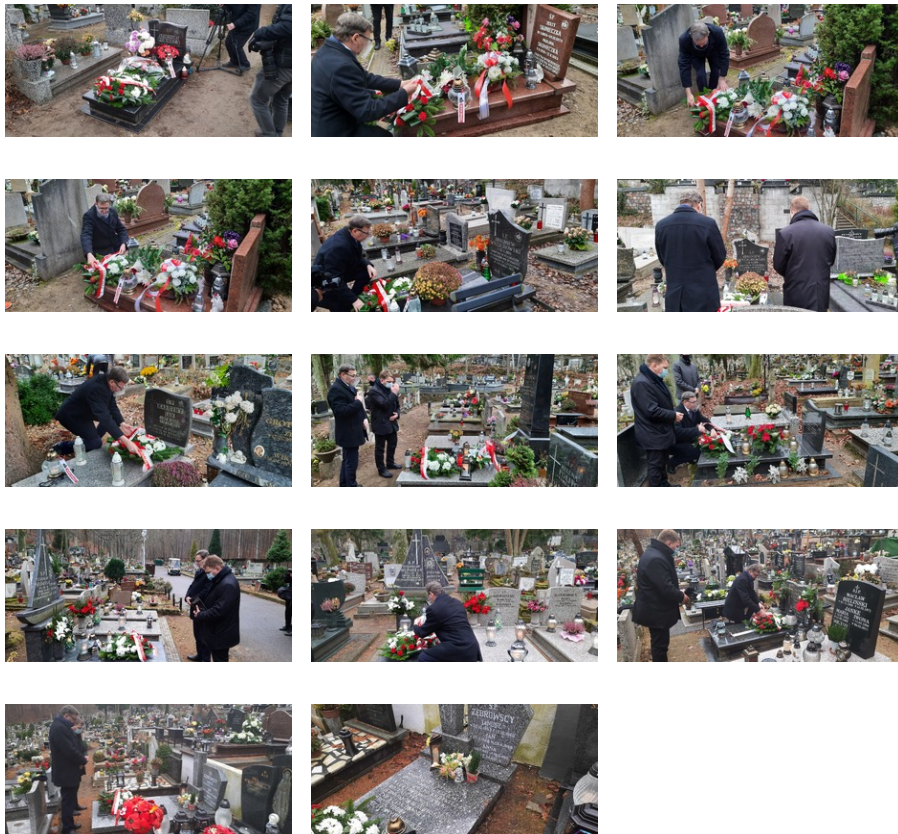
Gdyńskie obchody Grudnia '70, z udziałem prezesa Instytut Pamięci Narodowej dr. Jarosława Szarka i dyrektora Oddziału IPN w Gdańsku prof. Mirosława Golona, rozpoczęły się pod pomnikiem Ofiar Grudnia. Przedstawiciele IPN złożyli przy pomniku wieniec, oddając hołd ofiarom „czarnego czwartku”.

Następnie przedstawiciele IPN udali się na Cmentarz Witomiński w Gdyni, miejsce spoczynku siedmiu osób zamordowanych przed pięćdziesięcioma laty: Brunona Drywy, Apolinarego Formeli, Jana Kałużnego, Zygmunta Polito, Stanisława Sieradzana, Jerzego Skonieczki i Zbigniewa Wycichowskiego. Na wszystkich grobach złożyli kwiaty. W części uroczystości uczestniczyły przypadkowo spotkani członkowie poszczególnych rodzin.

Delegacja IPN pamiętała także o dwóch osobach, które za swojego życia były kustoszami pamięci Grudnia '70: Wiesławie Kwiatkowskiej i Adamie Gotnerze, a także o grobach dwóch ofiar spoczywających na Cmentarzu Leszczynki: Zygmuncie Glinieckim i Januszu Żebrowskim.

Kolejnym punktem obchodów było odsłonięcie tablicy pamiątkowej IPN na budynku SKM w Gdyni Wzgórzu św. Maksymiliana, poświęconej młodym ofiarom Grudnia '70, zastrzelonym przez milicję i wojsko w okolicach przystanku SKM (pamięci: Apolinarego Formeli l. 20, Stanisława Lewandowskiego l. 26, Jerzego Skonieczki l. 15, Zbigniewa Wycichowskiego l. 20, Waldemara Zajczonki l. 20, Janusza Żebrowskiego l. 17).

Prezentacji upamiętnienia dokonał prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosław Szarek.

- Odsłaniana dziś tablica jest symbolem grudniowego bólu. Tamta, komunistyczna władza, strzelała nawet do dzieci, 15-latków. Instytut Pamięci Narodowej pamięta o ofiarach. Odwiedzamy groby, składamy kwiaty, palimy znicze w Szczecinie, Gdańsku, Gdyni, Elblągu – mówił prezes IPN.

- Dziękuję Instytutowi Pamięci Narodowej za to upamiętnienie i za pamięć o ofiarach Grudnia '70. Jestem przekonany, że gdynianie, mijając tablicę codziennie w drodze do pracy, przystaną na chwilę, by pomyśleć i oddać hołd zamordowanym – mówił prezydent Gdyni Wojciech Szczurek, uczestniczący w ceremonii.

Poświęcenia tablicy przygotowanej przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN Gdańsk dokonał ks. dr Maciej Kwiecień, dyrektor Radia Plus. [Szczegółowa relacja.](#)

Kolejnym punktem uroczystości była promocja książki [„Zbrodnia bez kary. Grudzień '70 w Gdyni. Przebieg wydarzeń, represje, walka o prawdę, najdłuższy proces III RP” \(wydanie II rozszerzone\)](#) z udziałem prezesa IPN dr. Jarosława Szarka, prezydenta Gdyni dr. Wojciecha Szczurka oraz autorów – dr. Piotra Brzezińskiego i Roberta Chrzanowskiego.

- Grudzień '70 to jedna z najważniejszych dat w powojennej historii Polski. Komuniści robili wszystko, by pogrzebać pamięć o rewolcie grudniowej razem z jej ofiarami. Nocne, potajemne pogrzeby oraz represje wobec tych wszystkich, którzy próbowali zachowywać pamięć o zamordowanych w czasie Grudnia '70, są tego najlepszym przykładem - powiedział prezes IPN dr Jarosław Szarek.

- Muszę przyznać, że jako gdynianin i prawnik nie jestem w stanie się z tym pogodzić, że Rzeczpospolita Polska nie osądziła grudniowej zbrodni, a sprawcy nie ponieśli prawnych konsekwencji - podkreślił dr Wojciech Szczurek, prezydent miasta Gdyni.

- Proces dotyczący Grudnia '70 był najdłuższym w historii III RP. Biorąc

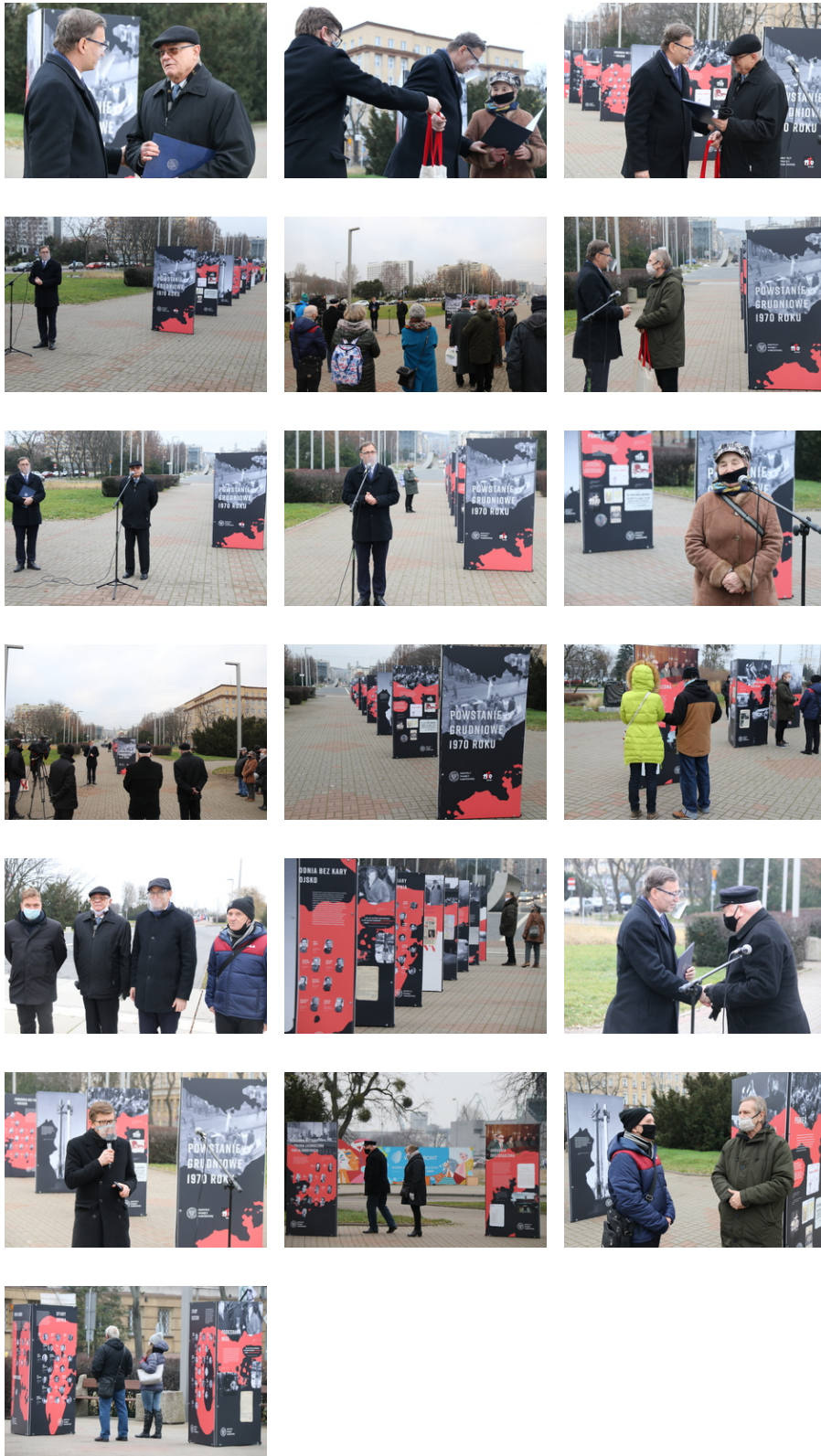
pod uwagę zaangażowane siły i środki, jego efekt okazał się bardzo mizerny, stał się symbolem słabości wymiaru sprawiedliwości. Wyrok okazał się kuriozalny i całkowicie nieadekwatny w stosunku do popełnionej strasznej zbrodni – dodał dr Piotr Brzeziński, współautor książki.

- W trakcie prac nad drugim wydaniem książki udało nam się pozyskać nowe, unikatowe materiały. M.in. podczas kwerendy dowiedzieliśmy się, że tekst „Ballady o Janku Wiśniewskim” funkcjonował już, w nieco innej formie, w 1971 r. wśród mieszkańców Gdyni – zaznaczył Robert Chrzanowski, współautor książki.

Spotkanie poprowadziła Małgorzata Sokołowska, dziennikarka, pisarka, wydawczyni publikacji z Oficyny Verbi Causa. W dyskusję wprowadził prof. Mirosław Golon, dyrektor IPN Gdańsk. Szczegółowa relacja z promocji książki dostępna jest [tutaj](#).

Po promocji na Skwerze Kościuszki prezes IPN zaprezentował najnowszą szczecińsko-gdańską wystawę [„Powstanie Grudniowe 1970 roku”](#).

Podczas uroczystości prezes IPN wręczył listy gratulacyjne bohaterom Grudnia 1970 roku: Jerzemu Kowalczykowi, Halinie Młyńczak, Konradowi Ałunowskiemu, Sławomirowi Dziegielewskiemu, Mirosławowi Przybyszewskiemu.

- Pół wieku temu uczestniczyli Państwo w grudniowym proteście, wyrażając swe niezadowolenie wobec komunistycznej władzy. Chcieliście Państwo rozmawiać,

opowiedzieć o swej krzywdzie. Nie wysłuchano Was.
Odpowiedzią rządzącej PZPR – w nazwie swej mającej
przymiotnik „robotnicza” – były wymierzone w Was serie z
broni maszynowej i katowanie na milicyjnych komisariatach
– powiedział prezes IPN.

– Brutalna, krwawa pacyfikacji
wystąpienie w Gdańsku, Gdyni,
Szczecinie, Elblągu nie została
zapomniana i Wasze cierpienie nie
poszło na marne. Z niego wyrosła
Solidarność. Nie zabrakło Was na
drodze do wolnej Ojczyzny – dodał.

– W imieniu Instytutu Pamięci
Narodowej oddaję Wam cześć, a
jednocześnie zapewniam, że
czynić będziemy wszystko, aby
pamięć o Waszym zrywie została
przekazana kolejnym pokoleniom
Polaków – podkreślił dr Jarosław
Szarek.

W imieniu uczestników Grudnia '70 głos zabrał Jerzy
Kowalczyk, członek prezydium Głównego Komitetu
Strajkowego dla Miasta Gdyni.

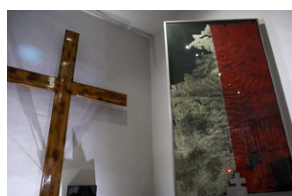
– Nigdy nie zapomnę brutalnej
pacyfikacji Głównego Komitetu
Strajkowego. Nikt z nas nie
wyszedł z tego cało. Nasza krew
była na ścianach i posadzce. Tak
nas maltretowali, wyzywając od

zdrajców i bandytów – wspominał.

- Dziękuję za dzisiejszą uroczystość, za piękną wystawę Instytutowi Pamięci Narodowej. Za pamięć o tamtych wydarzeniach, o uczestnikach Grudnia '70 i ofiarach – dodał.

Jerzy Zalewski, Włodzimierz Ilnicki i Krzysztof Nowak odbiorą listy w innym terminie. Wszyscy bohaterowie otrzymali również wydawnictwa IPN poświęcone tematyce Grudnia '70. [Szczegółowa relacja.](#)

Na zakończenie uroczystości delegacja IPN, na czele z prezesem dr. Jarosławem Szarkiem, udała się na uroczystą Mszę świętą do kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni. Kościół ten jest miejscem szczególnym; jego proboszczem był śp. ks. Hilary Jastak, świadek Grudnia '70. Duchowny czynnie zaangażował się w pomoc rodzinom ofiar: w kościele wznoszone były modlitwy w intencji zamordowanych, a plebania stała się miejscem spotkań i wymiany informacji ich rodzin. W bocznej kaplicy kościoła przechowywane są do dziś cenne pamiątki związane z Grudniem '70.

#1

#3

#4

